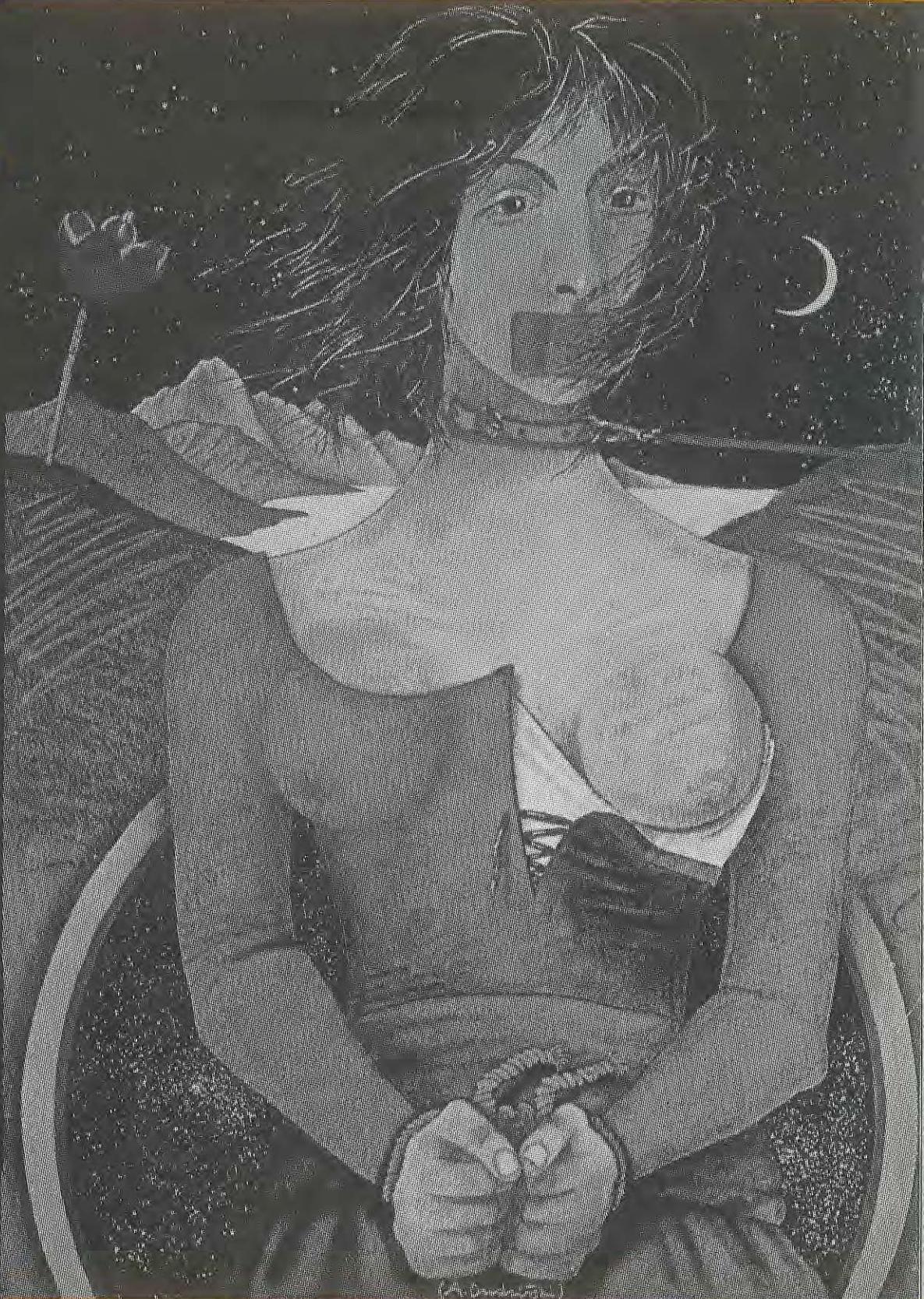

R

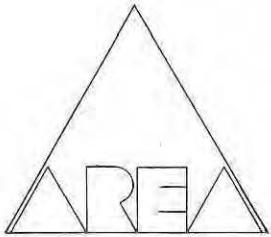
III

ÍNDICE

	Páx.
Editorial	3
Por qué sofremos as mulleres maos tratos?	4-5
Falan as mulleres maltratadas	6
Casas-refuxio para mulleres maltratadas: unha solución?	7
Por qué das violacións?	8-9
Comic «Unha muller».....	10-11
Agresións á muller traballadora	12
Muller e publicidade	13
Sobre a prostitución	14
Libros, cine, cancións...	15

EDITORIAL

En Nova Iork, as compañeiras que morreron quemadas a primeiros do século, marcaron para sempre o 8 de marzo como «Día Internacional da Muller Traballadora». Eran compañeiras que loitaban por millorar as condicións nas que estaban traballando.

A agresión que sofreron por parte dos seus patróns foi tan crudel que todas as mulleres traballadoras do mundo que as recordamos tódolos anos, vibrámos xuntas como nun puño, baixo a lembranza daquelas que ao longo dos anos viñeron dando o millor de si, incluso a vida pola mesma causa que hoxe nos move a nós, Mulleres Nacionalistas Galegas, a existir cada día con máis forza: conseguir un mundo onde as mulleres poidamos sentirnos libres.

Nesta AREA do 8 de marzo tiñamos que refrexar a parte mais dura, a mostra mais crara tamén de que somos vítimas. Esta mostra son as agresións que diariamente sofremos as mulleres.

Os nosos ollos asisten á manipulación da nosa imaxe. O noso corpo é utilizado de reclamo publicitario ou sofre os duros golpes do ódio e sumisión. Cando non é violado, acadando o cume da usurpación de algo que só a nós nos pertence. Arrastramos «cadeas de eslabóns ancestrais», anos e anos de cabezas baixas e carnes flaxeladas, expostas sempre como nun mercado ao prezo que queiran pagar por nós.

Necesitamos non sentirnos soas, necesitamos saber que moitas coma nós sufren as mesmasinxusticias, as mesmas agresións. Necesitamos saber que imos conseguir que a man que se erga contra calquera de nós vai atopar a forza da resposta solidaria. Pero temos que encetar por non calar. En AREA non queremos calar e imos-vos falar de agresións porque pensamos que o primeiro paso é que, sempre, «NO TRABALLO, NA CASA, NA RÚA, DENUNCIEMOS AS AGRESIÓNNS».

POR QUÉ SOFREMOS AS MULLERES MAOS TRATOS?

(Falamos con Pepa Padín e Mertxe Inza, abogada e responsable do Centro de Información dos Dereitos da Muller «Alecrín», de Vigo, respectivamente. Este centro foi abierto o 14 de abril do 86 e desde entón atende a problemática das mulleres que van alí en busca de axuda ou información).

AREA. Cál é a problemática das mulleres que van polo Centro?:

ALECRIN. Do mais do milleiro de mulleres que pasaron por aquí desde a apertura do Centro, o 80% aproximadamente é por un problema de maos tratos. Para ter unha idea do que representa esta cantidade, podemos ter en conta que en Europa supонse que se denúncian un 10% dos maos tratos; tendo en conta que aquí hai un acceso policial moi menor, menos receptividade por parte da policía, e que a xente lle ten medo, é de supoñer que a porcentaxe de denúncias é inferior dabondo.

AREA. Isto demostra a gravidade do problema, cáis son as características das mulleres que vos consultan por este tipo de problema?

ALECRIN. Polos casos que nós atendemos aquí, podemos dicer que estas mulleres vién porque queren a separación debido aos maos tratos; estes son reiterados e cun degrao de violéncia grave, porque desgraciadamente un degrao de violéncia «normal» está asumido e normalizado. Son mulleres que levan moitos anos casadas na súa maioria, de edades entre os 25 e 45 anos, con fillos, e que sufren tais agresións que xa non poden aturar máis, en situacións límite. Aturan isto polos fillos e pola dependencia económica (se tivesen autonomía económica non o terían soportado). Son amas de casa, sen traballo fóra dela, sen cualificación, que xamáis traballaron fóra e que xamáis pensaron que tiñan que facelo. Aturan porque non ollan nen teñen saída, a única sería traballar como empregadas do fogar, porque hai unha caréncia de recursos sociais que lles permitian obter unha preparación para acceder a un posto de traballo.

Actualmente nos méios de comunicación estásé a falar dunha suposta «ola de parricídios», porque houbo algúns casos de mulleres que mataron aos seus homes cuando tiñan unha situación insosteníbel; isto non é significativo, e moi meno polo escaso número de casos ocorridos. O que sí é significativo son a cantidade e gravidade das agresións dos homes ás súas mulleres, pero parece ser que isto é normal e cotián, polo tanto xa non é noticia. Hoxe en día o noticiábel dos maos tratos é mínimo porque está assumido como normal, non é noticia.

AREA. En canto ás violacións, qué nos podedes dicer?

ALECRIN. Veñen menos mulleres por ese tema. É algo que non se denúncia por medo e tampouco se sabe moi ben qué fazer despois dunha violación: hai moitas mulleres que non saben que teñen que ir á consulta médica e á policía sen se cambear de roupa e o mais axiña posible. As mulleres que denúncian estas agresións soen ser mozas e cunha certa conciencia.

Logo están as violacións no matrimonio: sabemos que ocorren, pero é moi difícil probalo.

AREA. En canto as agresións nos centros de traballo?

ALECRIN. Fannos consultas, chamadas telefónicas, etc., pero non recebemos denúncias. Isto canalízase a través dos sindicatos.

As discriminacións existen; nos convénios teóricamente non hai, pero logo na práctica sí se dan: sábese perfectamente. Pero, atreverse a denunciarlas implica quedarse sen traballo. Co acoso sexual pasa o mesmo, porque se se denúncia quedase sen traballo (pola existencia de contratos temporais). Os maos tratos verbais e psíquicos son algo cotián pero moi difícil de probar. As relacións entre home e muller ao estar baseadas na prepoténcia e na desgoaldade produce isto. As mulleres interiorizaron e asumiron «unha bofetada de cando en vez», a violéncia do marido, antes a do pai; o traballo da muller non está socialmente valorado. Nas separacións óllase: as mulleres quedan nunha situación onde non sen valora para nada todo o seu traballo. O home moitas veces está convencido de que agrede porque a muller merece este trato e él ten que «poñer orde» que para iso é o xefe. A violéncia, así, é considerada normal, ao darse as relacións en base á prepoténcia duns e a sumisión doutras.

O problema económico e o nivel cultural influe moi; as mulleres asumen que como o home é o que gaña é «normal» que mande.

AREA. A nivel policial e xudicial, cál e a vosa valoración?

ALECRIN. A policía antes tentaba disuadir de presentar denuncia: «intenten arranxarse».

Agora isto xa non ocorre tanto. Se se vai denunciar collen a denuncia e punto. Logo isto vai ao xulgado. Non actúan a nengún nivel, mais que por orde xudicial. Un problema é que se unha muller está sendo agredida e chama

alguén que non sexa éla á policía, o que fan é sacar á muller fóra da súa casa e tranquilizar ao home (mentres que cando atopan a alguén roubando detéñenno no acto); se a muller ten onde ir, ben, senón que se busque a vida. Poñen un «orde» moi peculiar: dín que non poden decidir botar da casa a ninguén porque é dos dous por igual, pero «aconsellan» á muller a que se vaia (a mentalidade machista existe). A policía xustifícase coa falla da orde xudicial, e esta orde tarda, entón... hai que agardar a que te maten? Actúan segundo a lei e como os xulgados están funcionando de vagar, mentras tanto a muller queda desprotexida totalmente.

Se o xulgado actuara axiña, as mulleres estarian mais protexidas, pero por qué é sempre a muller á que se lle dí que saia da casa para non sofrer dano físico e non ao home que é o agresor?

Nos xulgados hai moita demora na actuación e isto pode agravar a situación das mulleres agredidas.

Logo os xuicios dependen moito da mentalidade dos xuices: hai leis, pero logo a interpretación das mesmas non beneficia á muller.

A xusticia ofrece protección teóricamente (abogados de oficio...), pero na práctica os maridos agresores gozan da confianza e isto impide a solución.

A xente que accede ao Centro soe ser con falla de recursos, necesitan asistencia gratuita. Todos estos datos están referidos á xente que ven ao Centro.

En canto ás penas, hai delitos e faltas: para que unha agresión sexa delito ten que durar máis de quince días o dano causado e/ou impedir á agredida traballar durante quince días. Con menos de quince días é considerado falta; por exemplo, o maltrato dun home á súa muller sen lesións.

Condeas: De cinco a quince días de arresto menor, ou arresto domiciliario. Isto é inexplicábel, porque así o agresor ten que estar coa agredida.

É delito segundo o artigo 420 do Código Penal: Golpear, ferir, maltratar con lesións graves; se a lesión e con degrao de parantesco, é unha agravante e se hai reincidencia tamén. Pero na falta non é así, se non máis ben ao contrario.

AREA. Cáis pensades que son as causas desta situación e cáll sería a solución?

ALECRIN. Pola sociedade na que vivemos. A cultura e a educación recibida son distintas para homes e mulleres. As mulleres recibimos unha educación na que se nos inculca a sumisión e a falla de criterios propios que isto implica. A educación recibida polo home está baseada na competitividade: é o que manda, é a primeira persoa.

Estabelécense unhas relacións de prepoténcia e sumisión na parella que por forza levan ao mal trato. A educación non é só a da escola, é tamén a da familia, e todo vai nese camiño: desde pequenos xa se diferéncia nos xogos...

O problema da muller é unha cuestión cultural e social. Para solventar a situación o importante é o cámbeo de mentalidade, para que as relacións sexan igualitarias, e deste xeito non habería maos tratos nem relacións de dependencia.

As mulleres aceptan calando, alegan atenuantes perante os fillos (falla de traballo...). Isto vai supoñer un modelo de pautas de comportamento para os fillos, que mañán van repetir a situación. Condease así ás fillas a que sigan a sofrir esta situación e convírtense sen se dar conta en cómplices do home. As fillas van asumir este modelo de home porque non coñecen e non viron outro tipo distinto.

A aceptación en silencio implica sometimento.

Hai estudos que demostran que moitos homes que maltratan son fillos de mulleres maltratadas. É o seu xeito de ollar o mundo.

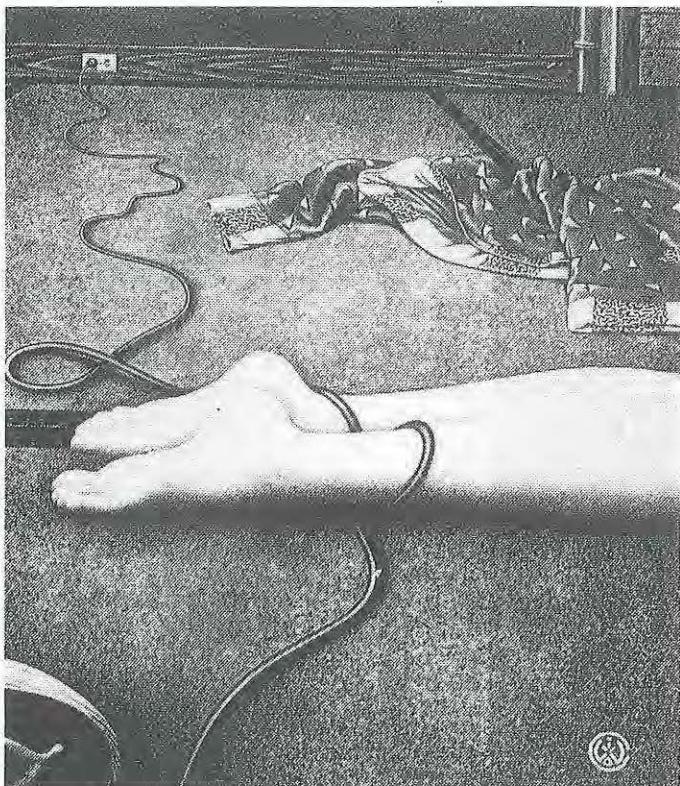
Contra os maos tratos deben loitar homes e mulleres, pero mais as mulleres porque son as afectadas, as que perden.

As mulleres teñen que adequerir conciencia de que isto non se pode admitir, hai que denunciarlo.

AREA. Quereedes engadir algo máis?

ALECRIN. As agresións danse en todo tipo de xente: a que ven a este Centro é un sector de Vigo e arredores.

Tamén suliñar a importancia do cámbeo preciso a nivel da educación na familia e na escola.

FALAN AS MULLERES MALTRATADAS

Marisa, 42 anos, 2 fillos.

Traballei sempre no campo, os meus pais estaban de caseiros, casei aos 16 anos, como a situación era mala emigramos a Euzkadi, él traballaba nunha empresa de augas, pero todos os cartos quedaba-os para bebida. Pegaba-me moitas palizas. Uns días antes da riada pegaron-me unha paliza moi grande, lán acoller-me a unha igrexa cos nenos, o cura despols duns días amañou-nos a situación entre nós. Despois veu a riada e deixou-nos sen nada. Despois os pouquiños aforros que tiñamos para ir de vacacións a Galicia gastou-nos todos en bebida. El seguía-me pegando, borracho ou non. Voltamos a Galicia, ali os vecíños de Vilar de Seo (Lugo) fixeron unha recolecta e deron-me un cachillón de terreo e puxémos-nos a facer a casa os meus nenos e eu axudados polos vecíños. Levantamos a casa, pero o meu home, que non estaba con nós, víña de cando en vez e me pegaba e levaba-me os cartos. Unha destas palizas foi moi forte, rompeu-me un brazo, denuciéi na comisaría e a él metero-no na prisión de Bonxe. Cando saiu, despoxis dous días, deu-me unha paliza molto maior, estuvieron oito días no hospital. A nena, que tiña trece anos, enfrentou-se a él, pegoulle e dixo-lle que antes de que a fodera ningún fillo de puta que a ia foder él». Entón mandamo-la cuns parentes. Eu fun traballar nunha casa, o neno nunha graxa e a filla coidando nenos. Hoxe vivimos neste faiado que nos paga Cáritas, porque non temos para vivir. Agora estou moi asustada porque teño medo que me saque outra vez os cartos e a filla tamén ten medo, pois hai pouco atopou-na pola rúa e pegou lle alí mesmo para que lle dixerá ónde viviamos.

Matilde, 47 anos, 6 fillos.

Tiven o primeiro fillo de solteira, na casa facian-me a vida imposible e marchei a Madrid co neno, pero foi detrás de min o pai do fillo e cain outra vez da segunda filla, veiu meu pai por min pero volví a ter problemas coa familia, así que volví a marchar a Madrid e conseguín traballalo nunha pensión. Alí coñecín ao «Moro», era tan bon cos pequenos... Pediu-me que casara con él e casei, eu non o quería pero así os meus fillos terían apelidos. Despois de traballar en varios sitios fumos a San Sebastián. Alí empazou a pegar-me. Non me pasaba dñeiro e eu traballaba e mais pedía polas portas cando os nenos estaban no colexió. Un dia abriron-me unha porta, enriba da mesa había armas como podo ter eu pratos. Deron-me 5.000 po-

selas e dixerón-me que me lora, que polo menos hoxe tiña para os nenos, daquela 5.000 pesetas eran unha fortuna. Pero cando había cartos ou comida na casa el metía me amigos del ou mulleres e ate a roupa que me daban para os nenos levala-a para vende-la. Recién parida do cuarto fillo, pegou-me unha paliza a golpes cunha botella de gaseosa na espalda. Outra que foi más grande foi cando estaba de sete meses da seguinte, sentíñ-me tan mal que pensei que eran as dores do parto e ingreséi no hospital. Alí mesmo pegou-me outra paliza porque se enterou que un cura que me axudaba me trouxera cartos e regalos, as enfermeiras botaron-no de alí e non o deixaron entrar pero despoxis de oito días marchei para casa porque me doían os fillos e tiña medo do meu home porque tamén lle pegaba a eles. Unha semana despoxis volvے-me a dar unha paliza, entón non aturei e agarrel a sanciñ e metínlle na cabeza, a sorte foi que víñeran os vecíños. Vinte días antes de parir ao último neno esperou-me borracho cun cuchelo que utilizan nos barcos para descuartizar peixe, cos nervios metínlle unha patada nos collóns e caeu para atrás. Os vecíños chamaron a Guardia Civil, eles dixerón-lle que non lle volvería a pegar a súa muller e el dixo que non o volvería a facer. Pero tres anos seguin co mesmo, palizas, e non me deixaba falar con ningúen nin asomar-me a ventana. Despois doutra paliza fixen como que levaba os nenos o colexió e fun a un abogado, él dixome que tiña dereito a separarme mentras non abandonara os fillos, cando o chamou o abogado pediu-me perdón, que non volvería a pegar-me, que quería aos fillos... Eu volví, sempre tes a esperanza de que cambie, pensas nos nenos... El seguiu pegando-me. Despois doutra paliza, sen poder ver dun ollo, fun cos nenos onde o alcalde do povo para que me déra cartos para marchar. El dixo-me que era unha vergonza, que era o pai dos seus fillos. Cando o final conseguín os cartos volví a Galicia, traballei dezaseis horas diárias nun hotel. El enterou-se dúas veces das miñas señas e dúas veces entrou no piso e levou-me todas as cousas decindo aos vecíños que era o meu home, a primeira vez eu estaba traballando e a segunda no hospital moi enferma, desta vez denunciéi-no e tiven que estar case dous anos baixo vixilancia porque declarou que a culpa era miña, que tiña queridos, incluso as monxas que cuidaban os meus nenos non mos deixaban sacar. Agora espero o divórcio para que me pague polo menos a manutención dos pequenos e penso que non pagaba a pena pasar o que casei por dar lle apelidos aos meus fillos e para que non me afundira a familia.

CASAS-REFÚXIO PARA MULLERES MALTRATADAS: UNHA SOLUCIÓN?

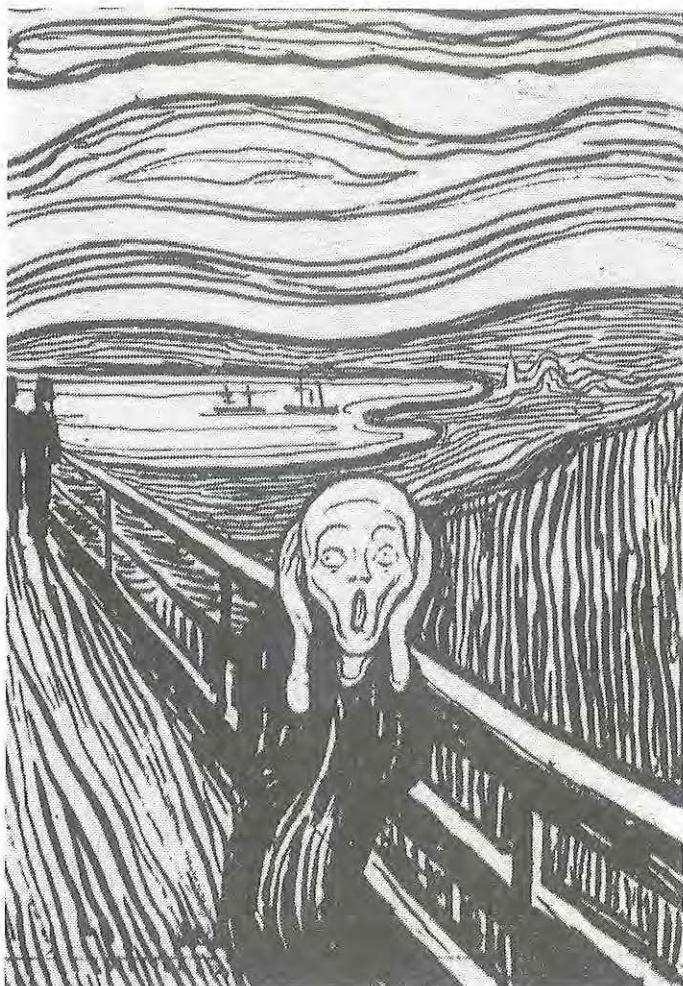
Plantexarmos a necesidade ou non da existéncia de casas-refúxio para mulleres que sufren maos tratos, fai-nos reflexionar sobre a situación da vida das mulleres, ter que reivindicar que os poderes públicos e outros organismos crien no noso País casas-refúxio, supón previamente analizar a causa desta lacra social que afecta a tan grande cantidade de mulleres, supón a denuncia e o ataque frontal ao sistema patriarcal, á actual sociedade baseada na dominación, explotación e opresión do home sobre a muller, baseado na agresividade do varón como xeito cotián de dominación.

A falla de independencia económica, a non incorporación ao mundo do traballo, a falla de estudos e formación profesional, e fundamentalmente a ideoloxía dominante fai que a saída dunha grande parte das mulleres sexa o matrimonio, a casa, os fillos. As mulleres das crases sociais más desfavorecidas son as que sufren a violencia más forte nas súas carnes, problemas sociais como o paro e alcoholismo, cebanse nas mais débiles, nas mulleres.

Todas nós lemos diariamente e sabemos a través dos méios de comunicación a cantidade de noticias que falan de agresións, violacións, humillacións sexuais..., as cifras son escalofriantes, o número de denúncias por maos tratos físicos e psíquicos medra día a día (e temos que ter en conta que a porcentaxe das denúncias é moi baixo con respecto á realidade). Durante o ano 1986, denunciáronse nas comisaríans da provincia de A Coruña 109 maos tratos psíquicos e 220 maos tratos físicos.

Ante a situación de violencia continuada contra das mulleres nos seus fogares, escomenzou hai algún tempo en Inglaterra un movemento promovido fundamentalmente polas mulleres do movemento feminista a prol da creación de casas-refúxio para recoller nelas ás mulleres que se atopaban en **casos límites**, mulleres golpeadas reiteradamente e nunhas condicións físicas e psíquicas lamentabeis. A partires desta experiencia, criouse no Estado Español no ano 1984, a primeira casa-refúxio co obxecto de recoller ainda que provisoriamente a aquellas mulleres que decidiron abandona-lo seu fogar como única saída para a súa supervivéncia.

En decembro do 1986, criouse no Ferrol unha casa-refúxio, única que actualmente existe na nosa nación. Por ésta, dependente do Concello de Ferrol, teñen pasado no tempo que leva funcionando 37 mulleres e 17 nenos que estiveron entre un e tres meses. Desde o Concello intentase buscar traballo a estas mulleres, a maoría delas casadas. Neste momento a casa-refúxio de Ferrol está levada por persoal voluntario, ainda que están a convocarse prazas de asistente social, psicóloga, governanta e unha

profesora de corte e confección. Asemade, as mulleres contan con asistencia xurídica. Pódese contactar con esta casa-refúxio a través do Concello ferrolán.

Nós pensamos que é unha grande contradicción o feito de que sexan as mulleres (as agredidas) as que teñen que ver-se na obriga de abandoar os seus fogares, en tanto que, pola contra, os homes (os agresores) quedan nas casas.

A creación de casas-refúxio non pasa de ser un parche que a sociedade precisa poñer a un problema que ela mesma xenera e que non quere resolver, pois isto pasaria polo cambeo radical da ideoloxía machista dominante e da sociedade patriarcal.

POR QUÉ DAS VIOLACIONES

A VIOLACIÓN

É un acto de violencia que ten, en todos os casos, répercusións más serias e duradeiras que calqueira outro acto delictivo, nembarantes é o único delito onde a vítima pode ser considerada culpábel e o agresor pode ser incluso admirado (por macho).

A violación non é só un delito sexual, como está considerada, senón que é moito más, todas as mulleres polo mero feito de sélo xa nos vemos «marcadas» e con iso xa se nos está coartando a nosa liberdade, procurando non pasar a determinadas horas por certos lugares, non poñer determinado tipo de roupa, etc., etc.

Cando se produce unha violación cométese un delito de agresión sexual, pero tamén de atentado cara a nosa propiedade —que somos nós mesmas— mais isto xamais é tido en conta á hora de xulgar a un violador.

Non supón sorpresa para nengunha muller esta definición de violación, é máis, incluso pódese chegar a dicer da violación que a víctima disfruta con ela.

Todas estas aberracións que para unha sociedade e mente sanas serían incomprensiveis, pódense atopar —e de feito se lles atopa— explicación no sistema capitalista patriarcal.

As mulleres somos nesta sociedade o mesmo que os indios nos EE.UU. ou os negros en Sudáfrica: as criadas baratas que están sometidas aos homes e todo o que fa-

gan ten que ser en función deles; de tal xeito que para demostrar esa superioridade, consciente e inconscientemente, poden chegar ao límite da残酷 e da depravación humana, é dicir, despoxar a unha muller da súa diñidade, considerándoa coma un mero obxecto a disposición dos seus deseños.

Só sendo conscientes do lugar que nos ten concedido a sociedade capitalista podemos chegar a enfrentarnos a todas as agresións e vexacións a que somos sometidas a cotío sen perder de ollo ao verdadeiro enemigo. Só así poderemos pedir que a violación sexa castigada co mesmo sarcasmo que a Lei aplica nesta sociedade a outro tipo de delitos.

QUÉN SON OS VIOLADORES? E CÓMO SE DAN AS VIOLACIONES?

O concepto formado de que os violadores eran maniacos sexuais quedou desfasada desde hai moito; como indican as enquisas realizadas dun tempo para aquí quedou demostrado que os violadores son homes coñecidos e tiñan preparada con premeditación e alevosía a agresión que ían cometer. Do que se deduce que poden ser violadores os maridos, irmáns, tios, curmáns, pais, xefes, etc., e por tanto non nos serve de nada evitar pasar por certos lugares considerados como perigosos, pois o lugar para unha violación pode ser incluso a nosa propia casa e a hora calqueira do día ou da noite.

A VIOLACIÓN: UN ENEMIGO COMÚN PARA TODAS AS MULLERES

Todas as mulleres, desde meniñas até que morremos, podemos ser obxecto dunha violación. Non se precisa ter unha edade determinada, nem un peso, nem unhas características determinadas. Todas, absolutamente todas, estamos ameazadas polo mesmo enemigo.

SENTIMENTOS DE MULLERES VIOLADAS

A maoria das mulleres violadas coinciden ao describir as sensacións experimentadas do seguinte xeito: vexadas, utilizadas, suxas, impuras e soas no mundo.

Nos primeiros intres que seguen á violación a muller sinte raiba, desprezo e uns poderosos deseños de venganza. Isto é o corrente nunha violación típica, pero existen as violacións atípicas, que non son agresivas físicamente,

nas que incluso o violador pode ser amable e facer sentir moito mais humillada á muller. O mesmo ocorre nas violacións matrimoniais, cometidas no próprio leito, que nen si quera contempla a Lei.

Sendo a violación un dos actos mais inhumanos, pode chegar a ser o mais crudel do mundo cando se comete con seres indefensos como as nenas, que poden ser violadas polos seus propios pais (incesto).

AS DENÚNCIAS

A grande maoria de mulleres violadas non denúncia a agresión por diversos motivos, pero os que más pesan nas mulleres podiamo-los enumerar do seguinte xeito:

—Pesa sobre nós como unha lousa a educación recibida desde pequenas e o papel para o que nos prepara a sociedade capitalista patriarcal. E despois de pasar os primeiros intres en que as mulleres actuariamos reaccionando aos estímulos que acabamos de aperceber e actuando libremente por nós mesmas, pasamos a ser o refresco imposto, de tal xeito que a educación recibida e assimilada é a que vai actuar, sendo tal o peso da sociedade e da educación que no paso duns días as mulleres psicolóxicamente poderemos sentirnos incluso culpabeis de provocar a violación.

—Se físicamente podemos presentar lesións, podemos ter verdadeiros problemas á hora de seguir mantendo relacións sexuais; pero o dano mais grande é o que non se olla, o que só ela pode sentir: o psicolóxico.

—As enquisas confeccionadas até o de agora demostran que a maoria das mulleres non damos superado as secuelas da violación.

—Influe tamén un factor determinante nas violacións dentro da familia e que operan de xeito demoledor na actitude das mulleres: acostumadas a ser utilizabeis para todo e desvaloradas como seres humanos, para as mulleres agredidas pesa máis a destrucción da familia e o «que dirán» que a propia estima e diñidade.

O XUÍCIO

No caso de que a muller agredida teña un mínimo de conciencia e sexa capaz de presentar denuncia, pódese dicir que non está facendo cecais o acto más heroico da súa vida. A heroicidade e os nervos de ferro teraos que demostrar ao longo de todo o calvário que terá que sofrer até o resultado do xuicio.

A xusticia segue a estar na man dos homes. Polo tanto, a maoria de abogados, policías e xuices nos estarán con nós senón contra nós, porque nen entenden nen queren entender o sofrimento da vítima.

Pode chegar a ser tan vexatório o xuicio coma a propia violación.

Ao longo de varias horas, as mulleres temos que demonstrar que non fomos quem provocamos a violación: pasaremos de ser acusadoras a acusadas.

Non se preguntará e cuestionará por qué un violador agrede, vexa, coarta a nosa liberdade, senón que se preguntará qué fai unha muller «decente» metida nesta liortas, por qué vai de provocadora, ou por qué frequenta determinados lugares. Como os obxectos que son utilizabeis teñen que ocupar un determinado lugar e estar nun determinado sitio, así ocorre coa muller e a que non actúe así que se ateña as consecuencias, ou sexa, á tortura diaria.

MULLERES NACIONALISTAS GALEGAS queremos dicir que a liberación da muller pasa pola toma de conciencia e o respeito a nós mesmas, e a organización é a única arma para poder combater aos que nos oprimen e non permiten o noso desenrollo.

UNHA MULLER^①

SABE CONTABILIDAD,
IDIOMAS, QUE ESTUDIOS
TIENE, HIJOS ???

TIENO DEZANOS DE
EXPERIENCIA, FRANCES
INGLES, ALEMAN, DUAIS
CARRERIAS E CATRO HIJOS

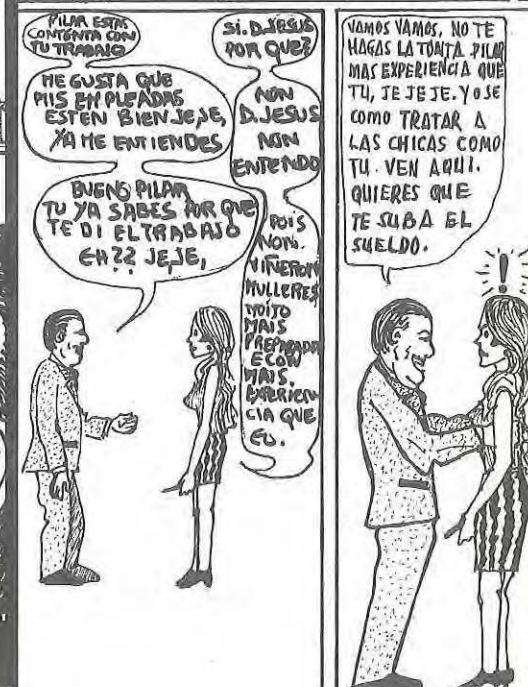
BUENO, BUENO, ESTA
EN EL PARO, QUE
ASPIRACIONES TIENES

SI, LEVO SEIS ANOS
NO PARO E SOLO
QUERO UN TRABAJO FIXO

ME PARECE QUE
NO TIENE MUCHAS
OPORTUNIDADES

ADIOS!!
SIGUEN...
BUEEEEENOOOO

QUE
PASADA

AGRESIÓNS Á MULLER TRABALLADORA

Estamos xa ás portas de un novo 8 de marzo: «DIA INTERNACIONAL DA MULLER TRABALLADORA».

A convocatória deste ano, vai adicada ás «agresiós á muller» e cando pensamos en agresión, o primeiro que se nos ven á cabeza son as agresiós físicas: os golpes, as violacións, os maos tratos..., pero non son estas as únicas agresiós que a cotío está a padecer a muller. Deixando a un lado as agresiós de tipo chamemos-lle «psicolóxico» que dia a dia se están a producir, sobre todo ao traverso da publicidade e dos méios de comunicación, imónos centrar aquí nas agresiós que unha muller traballadora, polo mero feito de ser muller ten que padecer.

Dentro xa deste apartado, podemos facer unha distinción: dunha banda, están esas agresiós mais directas por ser físicas que un grande número de mulleres teñen que sofrer nos seus postos de traballo, e que se traducen en «palmetadas», «tocamentos», «insinuacións»... procedentes tanto dos xefes e superiores, como dos propios compañeiros de traballo.

Son innumerábeis os casos deste tipo que se producen e que moitas se ven obrigadas a aguantar e mesmo calar por vergoña e medo a perder o posto de traballo. Algunos deles, por reiterados, son xa de domínio público, como por exemplo, o caso do xerente duns grandes almacéns de Santiago que por demais trata ás súas empregadas como se fosen auténticas servas do século XV, ou o do propietario dunha famosa cadea de comércios que profesa e necesita demostrar un grande «cariño» polas súas empregadas, ou o caso do encargado dunha empresa de limpeza que se planta diante dunha das traballadoras para preguntar-lle «que si tén ganas de home», e non falemos xa do caso das mulleres que traballan no sector da hostelería ou no servicio doméstico, dous dos sectores donde son más frecuentes este tipo de agresiós.

Pese a que os exemplos que acabamos de citar pertenecen a sectores donde a cualificación das traballadoras non é moi elevada, non quer dizer isto que as agresiós se produzan en exclusiva nestes círculos, senón que tamén se producen naquelas capas ou extractos da so-

ciedade donde o nivel de vida e a cualificación profesional son más elevadas.

No segundo tipo de agresiós á muller no terreo laboral podemos encadrar todos aqueles producidos por méio da discriminación mais ou menos solapada ou encubierta; ou é que non é agresión o feito de que por exemplo se soliciten 10, 20, 30... mulleres para ocupar postos de dependentes nunha empresa determinada e un home para ocupar o posto de encargado? Ou é que non é agresión o feito de que se nunha empresa hai problemas e necesita por exemplo regular plantilla as primeiras en deixar o posto teñen que ser as mulleres? neste caso non só pola imposición do «Patrón» senón o que é más grave có beneplácito de moitos compañeiros, obreiros tamén, explotados tamén; pero machos e insolidarios ao fin co resto das súas compañeiras. Ou é que non é agresión o feito de que determinados postos de traballo se reserven exclusivamente para homes? Ou é que non é unha agresión encuberta baixo a forma de protecciónismo, o feito de que non se permita a entrada a mulleres en postos de traballo considerados penosos...?

Son moitas as persoas que non se dan conta do alcance e dimensión real deste tipo de agresiós que, non por ser incruentes, son menos duras e dolorosas pola raiña, frustración e impoténcia que chegou a criar nas mulleres que as padecen.

As lexislacións laborais nos países das democracias capitalistas más ou menos avanzadas, tenden a eliminar de unha maneira técnica as discriminacións ou desigualdades existentes entre homes e mulleres no terreo laboral (ao igual que nos outros sectores), pero na práctica, vexamos as declaracions do presidente da CEPYME onde se «RECOMENDA AOS SEUS ASOCIADOS PEDIR Á HORA DE CONTRATAR PERSONAL FEMININO O CERTIFICADO DE FERTILIDADE», estas discriminacións (que constituen unha auténtica agresión) continúan existindo e o que é peor, continuarán existindo namentras as propias mulleres non poñamos freno ás mesmas. Só coa loita constante das mulleres e a denuncia de todo tipo de agresiós, poderemos rematar algún día coas mesmas.

MULLER E PUBLICIDADE

Quen non ten claro que a publicidade agrede á muller? Este artigo vai dirixido a esas mulleres que nunca se sentiron agredidas vendo os anuncios da televisión ou dos periódicos.

O primeiro e fundamental obxectivo da publicidade é vender produtos; pero non só iso, a publicidade vende tamén uns valores definidos do que a sociedade quere de nós, dos homes e das mulleres.

Dentro da moi ampla gama de anuncios cos que a publicidade nos bombardea constantemente hai tres tipos que agreden á muller de forma directa: os anuncios dirixidos ás amas de casa, os anuncios nos que as mulleres aparecen como mero reclamo sexual e os anuncios de cosmética e en xeral para a beleza feminina.

As amas de casa que nos amosan os anuncios son mulleres obsesionadas pola casa, moi desgraciadas até que atopan ese produto maravilloso co que todo é fácil: lavar, fregar, limpar, cociñar resulta divertidísimo. Tamén aparecen mulleres enormemente felices que falan cos estrallos e que consideran a súa vida como o colmo da felicidade humana. Así pois ensínasenos a aceptar a vida de ama de casa sen plantexarnos outras opcións, e nos din que temos que estar contentas para facer a vida mais agradabel á nosa familia, ainda que a nosa vida non sexa tan maravillosa.

Pero non só iso, a publicidade non pecha os ollos ao cámbio social, agora tamén as mulleres traballan fóra da casa nos anuncios (iso sí, sempre en postos secundarios e prolongación do seu papel de nai e «anxo» do fogar). Aínda nestes anuncios a mensaxe segue a ser: «coidado, está moi ben que traballes, pero ti debes ser a ama de casa, segue a ser o teu labor». Podemos ser todo o «modernas» que queiramos, pero sen facer traballar aos homes.

Aos homes diríxense os anuncios de coches, motos, tabacos, licores e refrescos (polo que se ve só os homes conducen, fuman ou beben, mentres que a nós quedámos os macarróns e a lexía). A aparición da muller nestes anuncios ten un único obxectivo, o reclamo sexual; como se as mulleres fosen incluidas no preício do coche ou da bebida. Esas mulleres, o más espidas e insinuantes posibel, son un trofeo do home, símbolo da súa posición, es-

caparate de luxo e sumisión. Nestes anuncios a muller é tan obxecto como a piscina, a silla ou a garabata do home. Nos anuncios de cosméticos aparecen mulleres cuia única preocupación e actividade é a súa propia beleza, elas mesmas. De modo que se con cremas consiguen se parecer ao modelo creado polo home obtérán un gran premio: un home as escollerá e terá conquerdido todo aquelo polo que traballou.

A publicidade métese nas nosas casas, fálanos de ti a ti, faise a nosa amiga e instálase no noso cerebro de forma aparentemente inofensiva. Pero temos que darnos conta de que nos anuncios nada é gratuito, até o máis mínimo detalle faise por algo e para algo, como xa dixemos antes un anuncio no só vende un producto, ademais vende un sistema de vida, consumista e competitivo, vivo reflexo da sociedade e do sistema que a creou.

É por iso que nós pensamos que a agresión da publicidade a muller é un dos nosos maiores enemigos, pola súa enorme potencialidade e influencia. E necesario arrancar de todos os anuncios todos os contidos sexistas e marginadores para rematar cunha situación tan grave coa que esta sociedade nos ataca.

SOBRE A PROSTITUCIÓN

Socialmente enténdese por prostitución cando se da intercambio sexual da muller por diñeiro con calquer home, ainda que isto non implique que non haxa prostitución masculina. Pero só é referido ás mulleres cando adquire o seu verdadeiro significado social. A prostitución producese pola concepción que existe da sexualidade en función da reproducción e a satisfacción sexual do home, e é precisamente nisto último no que se basea o feito mesmo da prostitución.

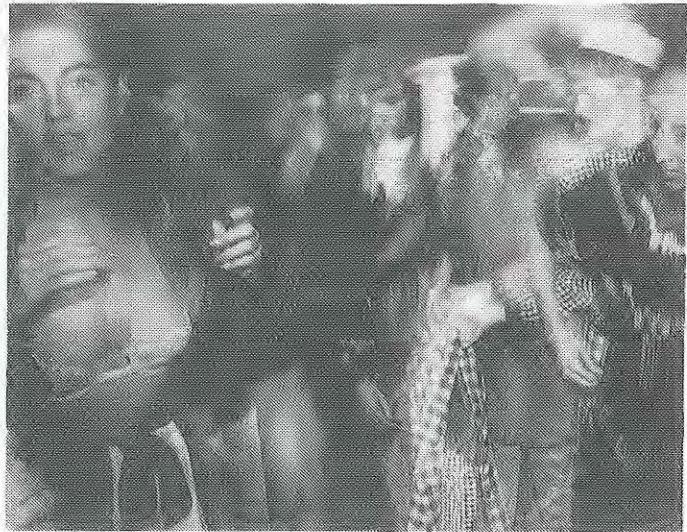
Nesta sociedade patriarcal na que ás mulleres asígnasenos un papel determinado, e na que somos relegadas sempre a un segundo plano, poténcianse como valores positivos a dependencia, a pasividade, a fidelidade e a obediencia. A dependencia é unha característica permanente ao longo da nosa vida: primeiro os pais, logo o marido e os fillos; a pasividade afecta tanto ao mundo público como ás tomas de decisións e actividades no privado; as mulleres quedamos así reducidas ao ámeto privado para cumplir os papeis en exclusiva de nais e esposas nunha relación de dependencia absoluta con respecto aos homes.

Manter esta moral esixe unha valoración negativa de calquera que se salte estas normas, e polo tanto as prostitutas xogan un papel negativo ao non cumplir o rol que esta sociedade patriarcal nos asigna ás mulleres a nivel sexual de sexualidade/afectividade/maternidade, sendo sustituido por sexualidade/mercancia. Pero isto non plantea contradicións xa que axuda a manter a concepción de sexualidade non en canto a reproducción pero si en función de dar pracer aos homes, limitando as relacións ás parellas heterosexuais e ao coito fundamentalmente.

A prostitución nesta sociedade como algo rechazábel moralmente convírtense nunha realidade aillada e oculta. En xeral, estas mulleres proceden de sectores populares con baixo nivel de vida que se agrupa e ailla assumindo a súa marxinalidade.

O mundo das relacións privadas das prostitutas resinxese ás persoas relacionadas co feito mesmo da prostitución, marcando todos os aspectos da súa vida: os comportamentos, a súa imaxe, os espacios nos que se moven, todo está claramente delimitado, así como a diferenciación entre as prostitutas de «clase» (barras americanas, clubes...) e as de menor categoría (a rúa).

Hoxe dase un aumento da prostitución relacionado coa situación de crise económica e de paro e tamén do consumo de drogas, isto supón na maoria dos casos un empeoramento das condicións de «traballo», unha sobreex-

plotación por parte dos chulos e os xefes de locais e unha desprotección total, sufrindo ademais a ameaza constante da detención.

Ante esta situación o PSOE en lugar de atacar as causas da prostitución o único que fai e controlar as prostitutas cunha serie de regulamentacións, isto supón unha violación da dignidade das mulleres e dos seus direitos ao obrigalas a se inscribir nun rexistro especial con posesión de carnet, o que as imposibilita para atopar un posto de traballo dada a concepción social que hai da prostitución. Isto as marcará definitivamente na categoría de prostitutas.

Nós, que loitamos contra calquier tipo de dominación e explotación das mulleres esiximos a derogación de todas as leis represivas e discriminatórias para as mulleres.

Sabemos que unha sociedade capitalista, colonial, patriarcal, onde as mulleres son consideradas obxectos de pracer a disposición dos homes, onde a nosa sexualidade vai sempre unida á maternidade e á heterosexualidade, onde as mulleres temos poucas posibilidades reais de acceder a un posto de traballo, non é posibel a nosa liberación, nem como mulleres, nem como pobo.

Só a organización e a loita de todas as mulleres contra esta sociedade patriarcal e coa organización e loita do noso povo imos construir esa sociedade libre con mulleres e homes libres.

LIBROS, CINE, CANCIONES...

L I B R O S

Sobre o tema das violacións:

«A violación. Falan as mulleres», Jane Dowdeswell, Edit. Gijalbo.

Sobre o tema da prostitución:

«Dúas donas moi serias», Jane Bowles, Ed. Anagrama.

«...E libranos do amor», Susan Brogger, Ed. Caralt.

«Duo», Coletle, Ed. Anagrama.

«Crónica do desamor», Rosa Montero, Ed. Debate.

«Contra a nosa vontade», Susan Brownmiller, Ed. Planeta.

«A pequena diferéncia e as súas grandes consecuencias», Alice Schawzer, Ediciones de las Dones-Casal.

«Tratareite como á unha raiña», Rosa Montero, Ed. Seix Barral.

«Onintze no país da democracia», Eva Forest, Ed. Nueva Narrativa Española.

«Prostitución: manifestación de escravidumbre sexual?», Shere Hite, Ed. Plaza y Janes.

«Unha vida de puta», Claude Jaget, Ed. Júcar.

Os problemas da prostitución en «Marxismo e revolución sexual», Alexandra Kollontai, Miguel Castellote Editor

«EU QUÉROTE LIBRE», Silvio Rodríguez

Eu quérote libre, libre e con amor
libre da sombra, pero non do sol.

Eu quérote libre, como te vivín
libre doutras mágoas, e libre de mí.

A liberdade ten alma crara
e só canta cando vai batendo azas
voa e canta, liberdade.

A liberdade naceu sen dono
e quén son eu para encherlle cada soño
e quén son eu para encherlle cada soño.
Eu quérote libre e con boa fe
para que conduzas a túa preciosa sede.

Eu quérote libre, libre de verdade
libre como o soño da liberdade
a liberdade ten alma crara
e só canta cando vai batendo azas
voa e canta liberdade.

A liberdade naceu sen dono
e quén son eu para encherlle cada soño
e quén sou eu para encherlle cada soño.
Eu quérote libre como te vivín
libre doutra mágoas, libre doutras mágoas

e ceibe de mí».

C I N E

«Amor violado», Lipstick», «A unha canta e a outra non», «Norma Ride», «Tolería de muller».

C A N C I Ó N S

Recollemos aquí unha escolma de cancións co tema xeral da muller.

Do grupo rock vasco (integrado por mulleres) «Bella-dona» e do seu disco «As mulleres e os negros primeiros», a seguinte canción:

«Un cabaleiro, tamén un rapaz
o guarro de turno e algún anormal,
con ollos de buitre e unha fame bestial
miden o corpo dunha tía ao pasar.
Qué noxo! Qué noxo nos da!
Enchen de merda a xesimalidade!
Non importa o xeito, todo dalles igoal
e, o maíz gracioso, qué casualidade!
e que son outras víctimas da moral
son reprimidos, queren demostrar
con piropos idiotas a súa virilidade.
Non somos estreitas, gostamos de gozar
pero con tíos de igoal a igoal».

AMÉRICA CANTA ASÍ

Muller, se te medraron as ideas
de tí van dicer cousas moi fea
que non es boa, que se tal causa
que cando calas, és moito más fermosa.

Muller, espiga aberta entre pañais
cadea de eslabóns ancestrais
ovario forte, do que vales

a vida enceta onde todos son iguais.
Anxela, Xoana e denantes Manoela

mañán é tarde e o tempo aprémia.
Muller, se te medraron as ideas

de tí van dicer cousas moi feas.
Cando non queras ser incubadora

dirán, non serven estas mulleres de agora.
Muller, semenza, froito, frol, camiño.

Pensar é altamente feminino.

Hai nos teus peitos dous manantiais.

Fusís brancos e non anuncios comerciais.
Anxela, Xoana e denantes Manoela.
Mañán é tarde e o tempo aprémia.

